

Розділ 2

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА КРИМІНАЛІСТИКИ

І. О. Біла

студ. III курсу

спеціальність «Право»

Науковий керівник: д.ю.н., проф. О. М. Миколенко

СПРОЩЕНИЙ ПОРЯДОК ВИДАЧІ ОСІБ (ЕКСТРАДИЦІЯ)

Екстрадиція (видача) є одним із найстаріших інститутів у міжнародних відносинах, але незважаючи на це, процес щодо вдосконалення цієї процедури триває і досі. На сучасному етапі він застосовується відносно осіб, які скоїли злочин, а також для виконання винесеного вироку суду відносно винних осіб [1, с. 116]. Слід зазначити, що питання видачі осіб, регулюються як національним законодавством держави, так і міжнародними угодами, а найважливішу роль під час здійснення цієї процедури відіграють норми національного кримінального й кримінально-процесуального права.

Тому, актуальність цієї теми забезпечується тим, що для того, щоб прискорити процедуру екстрадиції та відповідати зразкам європейської практики, законодавець іде на шляху спрощення процедури видачі особи (екстрадиції), в разі коли розшукувана особа погоджується на таку видачу. Виходячи з цього, Верховна Рада України прийняла закон «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України у зв'язку з ратифікацією Третього додаткового протоколу та Четвертого додаткового протоколу до Європейської конвенції про видачу правопорушників» [2]. Таким чином, було внесено ряд змін до гл. 44 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), ст. 208 КПК України, крім того, у новій редакції була викладена ст. 588 КПК України, а саме «Видача особи (екстрадиція) у спрощеному порядку» [3].

Перш за все, підставами застосування видачі особи (екстрадиції) у спрощеному порядку є письмова згода такої особи на її видачу (екстрадицію), затвердженої слідчим суддею, у разі вчинення кримінального правопорушення, за яким така особа перебуває у міжнародному розшуку. Раніше для здійснення цієї процедури необхідно було чекати запит про екстрадицію від запитуваної держави і тільки після цього, особа мала право звернутися з проханням про застосування спрощеного порядку видачі.

На сьогодні, незважаючи на те, який запобіжний захід був обраний до відповідної особи (тимчасовий або екстрадиційний арешт), вона має право в порядку ч. 2 ст. 588 КПК України у будь-який час до прийняття рішення про її

видачу (екстрадицію) подати слідчому судді письмову заяву про надання згоди на її видачу (екстрадицію), в якій може зазначити про відмову від застосування спеціального правила щодо меж кримінальної відповідальності [3, ст. 588].

Сам процес (порядок) дій, який здійснюється під час видачі особи у спрощеному порядку, є швидкішим, ніж здійснення екстрадиції за загальними правилами передачі таких осіб. Відповідно до ст. 588 КПК України особа подає письмову заяву про згоду на її видачу (екстрадицію) до начальника установи попереднього ув'язнення. Саме він надсилає заяву до суду, та повідомляє про це керівника відповідної регіональної прокуратури, який у свою чергу повинен надіслати уповноваженому (центральному) органу України копію ухвали про надання згоди на видачу (екстрадицію) такої особи разом із копією письмової заяви особи та інформацією, яка є необхідною для прийняття центральним органом України рішення про видачу, або відмову у видачі особи у спрощеному порядку.

Крім того, уповноважений (центральный) орган України невідкладно інформує компетентний орган іноземної держави, яка розшукує особу для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку, щодо затвердження слідчим суддею згоди на її видачу та відмови особи від застосування спеціального правила щодо меж кримінальної відповідальності.

Протягом 5 робочих днів з дня одержання ухвали від слідчого судді та необхідної інформації від компетентного органу іноземної держави, уповноважений (центральный) орган України приймає рішення про видачу, або відмову у видачі особи у спрощеному порядку.

У разі прийняття рішення про видачу особи у спрощеному порядку, уповноважений (центральный) орган України повідомляє про своє рішення компетентний орган іноземної держави та особу, стосовно якої воно прийняте протягом 20 днів з дня постановлення слідчим суддею ухвали, якою затверджено згоду особи на видачу (екстрадицію). Після цього, передача особи до компетентного органу здійснюється протягом 10 робочих днів (може бути продовжений до 30 днів). Важливо також те, що відстрочення фактичної передачі особи не допускається.

Таким чином, з моменту постановлення ухвали про затвердження згоди на видачу особи до самого здійснення фактичної передачі особи компетентним органам іноземної держави, займає приблизно від 30 до 50 робочих днів. Тому, завдяки такій процедурі, відбувається скорочення строків (зменшення часу) перебування особи під вартою, а також зменшення видатків (витрат) для України на утримання таких осіб.

У разі прийняття рішення про відмову у видачі особи у спрощеному порядку, екстрадиція здійснюється за загальними правилами щодо видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення [3, ст. 588]. Ч. 9 ст. 588 КПК України передбачені випадки, через які уповноважений (центральный) орган України

може відмовити у видачі особи (екстрадиції) у спрощеному порядку, а саме, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що особа, стосовно якої розглядається питання про видачу (екстрадицію), є громадянином України; якщо є обґрунтовані підстави вважати, що видача (екстрадиція) зазначеної особи може суперечити інтересам національної безпеки України та інше [3, ст. 588]. Хочу звернути увагу на те, що законодавством не закріплено перелік обґрунтованих підстав, на які уповноважений (центральный) орган України мав би змогу посилається при прийманні рішення про відмову у видачі особи у спрощеному порядку. Саме цей момент може призвести до безпідставної відмови у застосуванні спрощеного порядку екстрадиції уповноваженими органами України.

Підсумовуючи все вищевикладене, слід звернути увагу на те, що процедура видачі особи у спрощеному порядку вже доволі стрімко використовується у судовій практиці, виходячи з інформації, яка надана у Єдиному державному реєстрі судових рішень, щодо використання процедури видачі особи (екстрадиції) у спрощеному порядку. Оновлений порядок видачі особи має як свої безумовні переваги так і недоліки, які необхідно виправляти. Але безумовно, запровадження такої процедури та реалізація її на практиці вдосконалюють правову основу екстрадиційних процесів в Україні.

Список використаної літератури

1. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини : посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / За ред. д.ю.н., проф. Т. Л. Сироїд. Харків, 2018. 292 с.
2. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України у зв'язку з ратифікацією Третього додаткового протоколу та Четвертого додаткового протоколу до Європейської конвенції про видачу правопорушників : Закон України від 02.10.2018 р. № 2577-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2577-viii> (дата звернення: 16.03.2019).
3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. (Зі змін. та доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 16.03.2019).